

Révai Miklós Gimnázium és Kollégium

**FILOZÓFIA
HELYI TANTERV
12. évfolyam**

2023

A bölcsesség a mindennapi élet része, természetesen nem a nagy filozófusok tanításainak ismerete, hanem a bölcsesség életirányító funkciója értelmében. Ezért fontos, hogy a felnövekvő ifjúság megismerje a bölcsélet és az élet kapcsolatát. A filozófia a hagyományos filozófiai felfogás szerint a valóság egyetemes és mindent átfogó horizontjában „gondolkodik” a létről. A teljesség felől és a teljesség megértésének igényével közelít a létezőhöz. Globalizálódó korunkban a filozófia jelentősége nő, mert segíthet a tájékozódásban, világképünk megteremtésében, az információözön célszerű szelektálásában és felhasználásában. A tantárgy tanítási anyagának megjelölése a filozófia meghatározásának nehézségéből adódik. Nem létezik egy igaz filozófia, hanem csak kérdések vannak, melyek nagy része állandó; és válaszok, amelyek az emberi gondolkodás történetében igen különbözőek. Jaspers szerint a filozófia útonlevést jelent. Létjogosultságát ma is az ember azon értelmi-érzelmi igénye adja, mely a világmindenség egészének megértésére irányul, ami igaz lehet akkor is, ha éppen a megértés lehetetlenségével szembesülünk. Ennek az igénynek a felkeltésére, illetve megerősítésére már a középiskolában is lehetőség és szükség van. A középiskola záró szakaszában a tantárgy célja természetesen nem lehet az, hogy a tanulók részletes és alapos ismereteket, illetve tájékozottságot szerezzenek akár csak az európai filozófiai gondolkodás két és fél évezredes fejlődéséről, problémáinak mérhetetlen gazdagságáról, az utóbbiak megoldására tett megújuló erőfeszítések során felhalmozódott páratlan szellemi tőkéről. A megvalósítható célnak ennél sokkal szerényebbnek kell lennie, és elsősorban a következő szempontokat kell a középpontba állítania: – A tanulók szerezzenek tapasztalatokat a filozófia sajátos, az emberi szellem minden más tevékenységi formájától különböző gondolkodásmódjáról. – Alakuljon ki bennük az emberi léttel kapcsolatos kérdések feltevésének és az önálló válaszkeresésnek a képessége; ébredjen fel bennük az igény, hogy felismerjék saját koruk lényegi problémáit és reflektáljanak a felvetődő kérdésekre. – Ismerjék fel a filozófiának más szellemi területeket integráló és szintetizáló szerepét, értékhordozó voltát. – Ismerjék fel azt, hogy a filozófia a közös európai kultúra egyik pillére. – Alakuljon ki bennük az egészséges kritikai szemlélet és a tárgyyszerű, indulatmentes vitakultúra. Sajátítsák el a logikus érvelés, a vitatkozás szabályait. Szerezzenek tapasztalatokat arról, mit jelent a különböző nézetek és vitapozíciók tisztelete, a tolerancia. Tudatosuljon bennük, hogy a vita alapja az alternatívák számbavétele és a választás szabadságának, illetve a szabadság korlátainak tudomásulvétele. – Ismerjék fel, hogyan segítheti mindennapi életüket a filozófia és a tudomány. – Jussanak el annak felismerésére, hogy a filozófia nagy problémái örök emberi kérdésekből fakadnak, s így a régi korok filozófiai nem poros bölcsesletek, hanem általános emberi problémáinkra adott válaszlehetőségek. – Lássák be, hogy a filozófiai kérdések és a rájuk adott válaszok morális tartalmakat is hordoznak, s hogy minden embernek állást kell foglalnia az erkölcs kérdéseiben. – Tudatosuljon bennük, hogy az a hiteles személyiség, akinek a gondolkodása, a szavai és a tettei szinkronban vannak egymással. A tantárgy számára rendelkezésre álló szűk időkeretek arra elegendők, hogy a tanulóknál felébredjen az érdeklődés a filozófia iránt. A fent leírtak megvalósulása jelentős mértékben hozzájárulhat ahhoz, hogy az érettségnyilvánított tanulók erkölcsileg felelősen gondolkodó, kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségekké váljanak. A filozófiaoktatás az általános fejlesztési területek közül az erkölcsi nevelést, a demokráciára nevelést, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését, a családi életre nevelést, a másokért vállalt felelősség és az önkéntesség, valamint a fenntarthatóság és a környezettudatosság fontosságát támogatja sajátos tartalmi elemein, valamint tevékenységformáin keresztül. Sajátos eszközeivel hozzájárul a szociális és állampolgári kompetencia, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia, valamint a digitális kompetencia tökéletesítéséhez. A filozófia iránt mélyebben érdeklődő diákokat közép és emeltszintű érettségire, OKTV-re és egyéb versenyekre készítjük fel.

A 12. évfolyamon a filozófia tantárgy alapóraszám: 32 óra.

I. tematikai egység: Mi a filozófia. (keret: 2 óra)

Platón: Hetedik levél, Platón: Állam VII. 514a-518b (Barlanghasonlat)

Karl Jaspers: Bevezetés a filozófiába

II. tematikai egység: Logika (keret: 3 óra)

Arisztotelész kategóriatana és a logika alapfogalmai

Szent Ágoston: Vallomások, X. könyv

III. Ismeretelmélet (keret: 5 óra)

René Descartes: Értekezés a módszerről

John Locke: Értekezés az emberi értelemről II. könyv, I. fejezet

IV. tematikai egység: A létre vonatkozó kérdések (keret: 4 óra)

Martin Heidegger: Mi a metafizika?, Bevezetés a metafizikába

V. Vallásfilozófia (keret: 4 óra)

Aquinói Szent Tamás: Summa Theologiae, Pars. I., Quaestio I., Quaestio II. 3. Friedrich

VI. tematikai egység: Tudományfilozófia (keret: 4 óra)

Auguste Comte: A pozitív szellem

VII. tematikai egység: Politikai filozófia (keret: 6 óra)

Thomas Hobbes: Leviatán

VIII. tematikai egység: Etika, erkölcsfilozófia (keret: 4 óra)

Arisztotelész: Nikomakhoszi Etika